

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. Zak. rač. 11.153. Telefon 4586

Učitelji pripravniki

Za vse pripravnike naj se članarina zniža na 10 dinarjev mesečno.

Borih 970 din znaša plača učiteljskega pripravnika v tretjem draginjskem razredu. Toda to niso čisti prejemki, marveč je treba odšteti še zakonite odtegljaje za razne davščine, tako da ostane komaj kakih 900 dinarjev. K temu je prišteti še naravno stanovanje, odnošna stanarina v znesku 150 din, in kurivo. Nekaj nad 900 dinarjev mesečno nikakor ne more zadostovati mlademu učitelju in učiteljici, ki ima poleg potrebe po telesni, tudi veliko potrebo po duševni hrani. Da so to res minimalni dohodki, uvidi lahko vsakdo, a kako nezadostni so za mladega človeka, ki je po dolgih letih čakanja komaj nastopil službo, lahko presoditi samo oni, ki je poskušal živeti s tako skromno plačo. Učitelji dnevničarji in pripravniki se nahajajo brez dvoma v najtežjem gnotnem položaju. Poleg skromnih in absolutno prenizkih prejemkov jim zastira razveseljiv pogled v novo življenje mladega učitelja tudi odplačevanje raznih obveznosti zaradi dolgov, ki so si jih nakopali v dobi brezposelnosti. Po dve, tri, štiri in tudi več let so morali nekateri po dovršenih študijah čakati na namestitev. Mnogi od njih so bili navezani izključno sami nase in so se preživljali s slučajnimi zasluži. Za najsrčneje so se šteli tisti, ki so imeli skromne dohodke od instrukcij; mnogi od njih so morali prijeti tudi za najtežja dela in so bili še celo veseli, ako so tako delo dobili, da so le nekaj zaslužili in se skromno preživljali. Ni tedaj nič čudnega, če se je marsikateri od teh, z velikim idealizmom v življenje gledajočih mladih ljudi, zadolžil za najskromnejšo obleko in obuvalo. Bil je pač prepričan, da bo pozneje, ko bo nameščen, z lahkoto odplačeval ta svoj dolg. Toda z mesečnimi prejemki 900 do 1000 dinarjev je odplačevanje tudi najmanjšega dolga silno težko, vendar je to častna zadeva in tega se učiteljski pripravniki tudi ob najskromnejši plači prav dobro zavedajo in izpolnjujejo svoje obveznosti.

K temu pa je treba prišteti še potrebo po raznih knjigah in revijah, ki so začetniku nujno potrebne za temeljito pripravo ob vstopu v novi poklic, potrebne pa tudi za pripravo na praktični izpit. — Le malo je bilo takih, ki so bili tako srečni, da so v času svoje brezposelnosti uživali podporo staršev. Tih vsaj dolgovi ne težijo.

Vsa ta dejstva je pretelal gospodarski odsek na letošnji banovinski skupščini, ko je razpravljal o predlogu nekega sreskega društva, naj se vsem pripravnikom zniža članarina. Tako v odseku, kakor tudi v plenumu se je vršila živahna debata za in proti predlogu. Vsa ugibanja in razpravljanja pa je presekal izjava mladega pripravnika, delegata banovinske skupščine, da je, čeprav sam občuti težak položaj pripravnika, absolutno proti znižanju članarine pripravnikom. Ni bil sam tega mišljenja, kajti z njegovo izjavo se je strinjalo mnogo drugih učiteljskih pripravnikov.

Kaj je bil vzrok taki izjavi?

Je to ona velika moralna zavest, da hoče biti tudi pripravnik, dasiravno z najskromnejšimi mesečnimi prejemki, vendarle polnopraven član učiteljske organizacije; zase zahteva prav vse pravice rednega člana, hoče pa tudi izvrševati v polnem obsegu vse dolžnosti in ne zahteva nikakih izjem in olajšav. To je ona moralna plat in visoko razvita stanovska zavest, do učiteljske skupnosti, ki je narekovala tako izjavo. Prav zaradi tega so naletela izvajanja mladega pripravnika na največje odobravanje vseh delegatov slovenskih učiteljskih društev in pritrjevanje velikega števila učiteljskih pripravnikov. V tej izjavi niso upoštevali in cenili onega malega prispevka, ki ga bo deležna sekcijška blagajna, pač pa v prvi vrsti visoko razvit čut učiteljske vzajemnosti, velike požrtvovalnosti in stremljenja po popolni solidarnosti z ostalimi učiteljskim, kar edino more vsvariti trdno podlago vsestranske enakopravnosti vsega članstva.

Na banovinski skupščini je bil torej na željo pripravnikov samih sprejet princip, da tudi oni plačujejo celotne članske prispevke učiteljski organizaciji. Kljub temu je bil pri nekem učiteljskem društvu sprejet v uvodu navedeni sklep. — Res je, da prepušča sklep banovinske skupščine odprto pot posameznim sreskim društvom, da lahko zelo potrebnim krijejo znižanje članarine iz lastnih sredstev, vendar nastane vprašanje, ali je ono malenkostno znižanje za nekaj dinarjev mesečno vredno toliko, da bi se morali zaradi nje-ga nekateri učiteljski pripravniki čutiti zapostavljeni in imeti občutek, da niso polnopravni člani udruženja; morda bi celo kdo smatral, da nima istih pravic z ostalimi člani, ker pač nima istih obveznosti. Upoštevati je treba tudi dejstvo, da bi se s tem ustvaril preudic, ki nikakor ne more biti v korist povezanosti članstva v udruženju.

Nastane torej vprašanje, ali cenijo naši učiteljski pripravniki bolj moralno ali materialno plat svojih obveznosti do celote, ali žrtvujejo na račun malenkostnega znižanja

Humanitarne ustanove in naša „Učiteljska samopomoč“

V zadnjem času smo bili pričre raznim senzacionalnim odkritjem v poslovanju nekaterih karitativnih in humanih zavarovalnih ustanov. Oblastva so morala ugotoviti mnoge nepravilnosti v njihovem poslovanju ter preprečiti izkoriščanje, ki se je pod krinko človekoljubne institucije na široko razpaslo v naši javnosti.

Oblastva so poklicana v prvi vrsti, da zaščitijo nedolžne ljudi pred takimi nezdavnimi spekulacijami. Zato je prav in potrebno, da se postavijo pod nadzorstvo vse ustanove, ki pod imenom »socialne in zavarovalne« zagledajo luč sveta, so pa vzkliše iz podtalnih temin s spekulativnimi pridobitvenimi nameni. Občinstvo bo odkritosrčno pozdravilo vsako uredbo, ki gre za tem, da s sistematičnim in strogim nadziranjem prepreči že v kati vsako tako nakano. Slovenija se sme ponasati, da se je povzpela v vseh vrstah zavarovalne panoge na zavidljivo evropsko višino. Tudi glede poslovne morale ugotovimo lahko s ponosom, da nismo imeli pri nas, z redkimi izjemami, koruptivnih primerov ter da se poslovanje naših zavarovalnih ustanov drži po večini realnih osnov predvojne solidne poslovne prakse.

Če se je kje zagrešila brezvestna spekulacija, se je zgodilo to samo v novejših, zgolj iz pridobitvenih težej osnovanih zavarovalnih institucij, dočim so naše starejše take ustanove skrupulozno varovale svoje solidno ime in poslovanje.

Docela imune proti novodobnim spekulativnim nagonom so se pa brez izjeme izkazale one slovenske humane ustanove, ki so jih tekem zadnjih desetletij živahnega kolektivnega delovanja osnovala razne stanovske organizacije izključno za svoje člane. Izgrajene so večinoma na zadrugi podlagi, povezane so ozko z življenjem in potrebami svoje matične organizacije ter so ž njo vred blagodejno tekmovala v raznoterih koristnih in vitalno potrebnih akcijah v dobrobit svojega članstva. Pri sličnih institucijah je vsaka spekulacija že a priori onemogočena, za kar nam nudita že njihov razvoj in zgodovina v teku vsega obstoja najeklatantnejši dokaz.

Spekulacije so mogoče samo tam, kjer služi navidezno humana ustanova pridobitnim tendencam posameznika ali skupine, ki si izbere zavarovalno panogo s posebnim oziranjem na njeno rentabilno zmogljivost.

Kjer si pa osnuje kaka stanovska organizacija kot vzporedno samopomožno akcijo kakršno koli zavarovalno podjetje, so lebdeli osnivačem predvsem drugačni cilji nego spekulativno izkoriščanje svojih soorganiziranih tovarišev.

Tako je nastala v naši učiteljski organizaciji že pred štiridesetimi leti tudi »Učiteljska samopomoč«, eminentno humana zadruga z namenom, priskočiti na pomoč z izdatnim denarnim zneskom v momentu, ko poseže smrt s svojo koščeno roko v družino zavarovanega člana. Posmrtnina se zbere v najpreprostejši obliki vzajemne pomoči ob enakem prispevanju za vsak smrtni primer od strani vseh organiziranih članov.

Danes šteje »Učiteljska samopomoč« že 2640 članov slovenskih učiteljev in profesorjev ter njihovih družin. Ob vsakem smrtnem primeru plača vsak član prispevek 5 din, kar znaša pri sedanjem številu organiziranih članov samopomoči 13.200 din.

V 40 letih svojega obstoja je izplačala »Učiteljska samopomoč« na posmrtninah že din 4.523.466,50. Poleg tega je razdelila v zadnjih letih okrog 800.000 brezobrestnih posojil v boleznih in drugih težkih prilikah svojih članov. »Učiteljska samopomoč« izplača svojim članom ves prejeti članski prispevek, kar zadostno priča o pravem socialnem razumevanju te učiteljske humane zadruge.

Take zadruge predstavljajo pravi blagoslov za njihove člane, istočasno pa tudi za vse ozemlje in državo, v kateri vrše svoje blagorno delo. Ne pomagajo samo vzdržati gospodarske temelje državljanov v ravnovesju ob najtežjih trenutkih njihovega življenja, s solidarno izvedeno pomočjo grade istočasno najtrdnjše moralne osnove organiziranega prebivalstva. Vsaka solidarna žrtev v korist trpečega brata pomenja zmago srčne kulture nad animalično brezsrčnostjo, triumf človečnosti nad samopašno poniglavostjo sebičnih spekulantov. Blagor dežel, kjer kraljuje solidarna pripravljenost pomoči trpečemu: nj se ji treba bati za svojo bodočnost, kajti iz tega terena klijajo najplemenitejše državljanske lastnosti.

Iz tega spoznanja bo vsaka država storila vse, da se take samopomožne humane ustanove na njenem ozemlju čim bolj razširijo, utrde in poglobijo. Po drugi strani bo pa pazila z bud-

ono lepo zavest popolne moralne in gnotne solidarnosti in polnopravnosti do organizacije? Ker dvomimo v to, upamo, da bo ravno zadevni sklep letošnje banovinske skupščine podlaga za utrjevanje visoko razvite članske zavesti tudi med našim najmlajšim učiteljskim, med člani učiteljskim pripravniki.

nim očesom, da se pri vseh ostalih raznih zavarovalnicah ne izmalči njihov statutarni humani namen v pridobitne spekulacije zavarovalnih družb in konzorcijev, ki iščejo v teh panogah za blestečimi človekoljubnimi kulisami le svoje pridobitne cilje.

Tudi naše ministrtvo za socialno politiko ima tukaj najhvalečnejše polje, zaorati globoke brazde prave socialne vzgoje v našem še precej »deviškem« terenu. Socialna pomoč in vzgoja ne smeta postati nikdar predmet trgovskega izkoriščanja, zato je treba pri kateri koli uredbi, ki se nanaša na zavarovalne ustanove, strogo ločiti eminentno humana in socialna od trgovsko - zavarovalnih podjetij. Prva spadajo pod resor socialne politike, druga pa pod ministrtvo za trgovino in industrijo. Nadzor mora biti strogo ločen zlasti z ozirom na prave socialne ustanove, kajti trgovini ne preti nikaka nevarnost, dočim se socialna pomoč in vzgoja ne moreta uspešno voditi po trgovskih vidikih.

Informirani smo, da se pripravlja v ministrtvu za trgovino in industrijo pravilnik k uredbi o nadzoru zavarovalnih podjetij, kamor bodo uvrstili poleg tudi take humane ustanove, kakor je naša »Učiteljska samopomoč«.

Učiteljska družina

Družina je najosnovnejša celica družbe, kjer se vzgajajo in oblikujejo bodoči člani človeške družbe. Če je družina zdrava, je zdrava tudi mladina. Učiteljska in uradniška družina živi v težkih gnotnih okoliščinah, vsled česar ne more nuditi svojim članom one izobrazbe in dati one vzgoje, kakor bi jo morala. Ne more izoblikovati odločnih in smelih ljudi, ker je kruhoborska. Kjer pa je doma kruhoborstvo, tam ni svetlega, velikega idealizma in močne trdne volje. Bati se moramo, da nam zapostavljena družina ne uniči naših nad — naše mladine.

Družina je bila pri znižanju plač l. 1935. najbolj prizadeta. Odtegljaji učiteljske družine so znašali 255 do 290 din (pri družini, kjer žena ni učiteljica), t. j. 10—16 %. Najobčutnejše je bilo znižanje v nižjih skupinah, kjer je znašal odbitek 16 %, dočim je bil v srednjih skupinah le 10 %. Vsi smo dobro razumeli, da moramo tudi mi žrtvovati nekaj od naših prejemkov za izboljšanje državnega gospodarstva. Toda žrtev družine je bila vendarle prevelika. Samsko uradništvo je bilo manj prizadeto. Tudi njih prejemki so pičili ter težko izhajajo, saj morajo drago plačevati hrano in stanovanje. Le v ilustraciji hočem navesti, da so znašali odtegljaji pri neporočenem učitelstvu 85—130 din, t. j. 5 %, dočim so znašali pri družini 10—16 %. Odtegljaji družine so bili 2—3 krat večji.

Z novembrom l. 1937. je dobilo učiteljsko deloma vrnjen odtegljaj iz l. 1935. Učiteljska družina je dobila 115—150 din nazaj, t. j. 5 do 8 %. Učitelju - samicu je bil vrnjen ves odbitek iz l. 1935., dočim je dobila družina le ½ tega, kar je izgubila. Nisem nevoščljiv samskim tovarišem, da so prijeli odtegljaj, trdim le, da bi morala prejeti tudi družina, kar ji je bilo vzeto.

Nič boljše se ne godi družini, kjer je žena učiteljica. Ta družina je izgubila v oktobru l. 1935. še več kot družina, kjer ni žena v službi. Žena - učiteljica je mnogo žrtvovala, saj znaša odtegljaj v najnižji skupini 425 din

Ne tako

Resnica je, kakor je ugotovila neka tovarišica, da se naše, lahko bi rekla, življenjsko vprašanje — vprašanje celibata — ne premakne z mrtve točke. Po mojem prepričanju se ne bo premaknilo vsaj tako dolgo, dokler same v sebi in same med seboj ne bomo našle rešitve, ki bo ustrezala našim življenjskim in poklicnim interesom. Da še same nismo na jasnem, kaj bi in kako bi, kaj šele, da bi predlagale konkretno rešitev, ki bi bila dovolj širokogrudna in pravična, pričajo predlogi v člankih, da navedem samo en primer: če ima mož 3000 do 4000 din, naj se žena umakne k domačemu ognjišču!

Mnenja sem — upam, da nisem osamljena — da s takimi predlogi same sebi koplje mo ugled, ki bi ga naj uživale najprej med svojimi stanovskimi tovariši, dalje pa tudi v javnosti kot kulturne in prosvetne delavke s polno kvalifikacijo. Če stavimo za pogoj, pod katerim bi učiteljice zapustile službo, samo zvišanje možev plače, bi s tem dale same sebi kaj slabo spričevalo. Priznale bi, da nismo sposobne za nobeno drugo delo, nego samo za gospodinjstvo, da znamo kvečjemu biti še žene in matere v najožjem smislu besede, nismo pa sposobne uveljaviti se ob možu v celotnem kulturnem, gospodarskem in socialnem življenju in dogajanju, da ne zmoremo dela, ki bi bilo adekvatno in enakovredno moževemu, četudi bi bilo v bistvu dru-

VSEBINA:

Učitelji pripravniki.
Humanitarne ustanove in naša »Učiteljska samopomoč«.
Učiteljska družina.
Ne tako.
Kazensko mesto.
Učiteljski planinski dom na mejo.
Celibat.
UČITELJSKI POKRET: Pojasnila k anketni poli o obleki našega učenca.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Trdno hočemo še vedno verjeti, da bodo pri odločujočih činiteljih upoštevana v prvi vrsti dejstva in načela, na katera smo se ozrli v pričujočem članku, ker vemo že danes, da bi sicer pomenilo vsako drugačno stališče za našo samopomoč smrtni udarec — in to v dobi, ko zremo z največjim ponosom in zaupanjem v socialno in vzgojno zmogljivost te naše prekorsne ustanove.

mesečno, t. j. 5000 din letno. Običajno se trdi, da sta itak mož in žena v službi, da sta torej dvojna zaslužkarja. In vendar živi ta družina večkrat v slabših gnotnih okoliščinah kakor prva. Žena izgubi ½ plače, vzdrževati pa mora služkinjo, ker sama ne more voditi gospodinjstva. Izračunajmo koliko zasluži služkinja (oziroma koliko stane): 200 din mezda, 100 din stanovanje, 50 din zavarovalnina, 300 din hrana je 650 din, dočim zasluži žena 800 din mesečno. Poleg vsega tega še služkinja nikoli ne šteti tako kakor gospodinja sama.

Vrnitev odtegljajev v l. 1937. ni bila zadostna. Družina bi morala dobiti vrnjeno vsaj tisto, kar ji je bilo odvzeto. Posebno pa bi morala dobiti žena - učiteljica nazaj vso draginjsko doklado, saj opravlja isto delo kakor njena samska tovarišica. Osnovni zakon pravičnosti je, da pripada za enako delo enako plačilo.

Danes je treba družini še prav posebej pomagati, ker so cene življenjskih potrebščin poskočile za 30 %. Cene rastejo še vedno. Pri odmeri plače oziroma pri zvišanju se mora vzeti v obzir današnji življenjski standard. Če upoštevamo 30% porast cen življenjskih potrebščin ter 5—8 % zvišanje v novembru l. 1937., pridemo do zaključka, da bi morala dobiti družina pri prihodnjem povišanju 5 krat več kakor je dobila l. 1937., t. j. 5 × 110 din = 550 din mesečno. Povišanje mora biti v pravilnem razmerju z zvišanjem cen.

Zvišanje prejemkov postaja od dneva v dan bolj nujno. Družina mora priti pri tem zvišanju v prvi vrsti v poštev. Ona namreč najbolj čuti podražitev življenjskih potrebščin. In končno ne smemo pozabiti, da je družina najosnovnejša in najpomembnejša edinica v državi. Prikrajšani niso samo starši, temveč tudi otroci. Prikrajšanje in pomanjkanje pa pūnaša v družino nezadovoljstvo. Zato lahko brez pretiravanja rabim prispevati: kakršna je družina, taka je mladina in kakršna je mladina, taka bo bodočnost. — Zdrava, vesela in zadovoljna družina je temelj za zdravo in močno državo. -a-

nega poslanstva, kakor naj bi ga vršila učiteljica zlasti na deželi, kjer je ni mogoče nadomestiti s tovarišem, z možkim! In če to potrdimo s svojimi besedami in s svojim ravnanjem, smo se same onemogočile v svojem poklicu. Če smo od naših prednic »podedovale« pravico do poklicnega dela, pravico do lastnega zaslužka in do gospodarske neodvisnosti, potem moramo to pravico braniti pred vsakomur vztrajno in odločno, ne se je pa lahko miselno odpovedati ali se celo opravičevati radi svoje odločnosti, češ, saj se bom umaknila, če vam ni prav, da sem tukaj, samo dajte mojemu možu večjo plačo! Na Češkem so bile učiteljice voditeljice žen v borbi za enakopravnost, kar se očituje predvsem v svobodni izbiri poklica, pri nas se pa celo najdejo take, ki škodoželjno kažejo na druge drž. uradnice, češ, zakaj pa ne vpletajo tudi zanje celibat, če so ga vsilili že nam. Namesto da bi rekli: celibat naj se odpravi, ker je protinaraven, krivičen, proti interesom države, družine in posameznika in ker hočemo in zahtevamo zase pravico do dela in zaslužka in imeti popolno svobodo pri izbiri poklica!

Če je bila učiteljska izobrazba prva višja izobrazba žene v preteklosti, je tudi pravilno, da učiteljice prevzamejo vodstvo v borbi za enakopravnost žene, da bo dobila besedo tudi tam, kjer se odločajo njeni interesi. Tako tudi ne bodo možni razni zakoni o celibatu žene in kar je podobnih »sodobnih« zadev! V tem pogledu se pač ne dajmo osramotiti od delavk, pri katerih je danes stanovska zavednost in prepričanje o pravici do dela in samostojnosti mnogo višje razvita nego pri mnogih učiteljicah. Skušajmo na to pereče vprašanje gledati z nekoliko višjega gledišča, ne samo s stališča osebnih interesov, ne pustimo se podkupiti z višjimi plačami naših mož, da bi se radi njih odpovedale pravicam za dosego katerih so nekdanje žene žrtvovale vse, tudi osebno svobodo in premoženje. — Skušajte se same vzgajati v tem smislu tako, da vas čas ne bo našel nepripravljen, da zaradi osebnih interesov ne boste škodovali svojim tovarišicam in stanu in da ne bo veljala beseda onih, ki trdijo, da so žene same največja ovira ženski osamosvojitvi... G. J.

Sv. Duh na Ostrem vrhu

samo letovanje nekje v zatišju, tudi utrjevanje in razumevanje obmejnih prilik bi bilo predvsem važno — morda bolj kot kdaj prej!

Kako bi se zbral denar za tako postojanko? Prav lahko — ob dobri volji učiteljic!

Celibat

Vprašanje delnega celibata učiteljic postaja nujno in kliče po rešitvi.

Vsa sreska učiteljska društva JUU, banovinska skupščina sekcije za dravsko banovino, vse ostale sekcije JUU v državi in glavna skupščina v Skoplju so se izrekle za ukinitve delnega celibata.

Tovarišice! Sekcija JUU nas popolnoma razume in dela na tem, da se ta nepravilna odredba ukine. Pri tem delu pa jo moramo podpreti vse tovarišice s tem, da pošljemo čim več člankov uredniku »Učiteljskega tovariša«. Da pa pride naša borba še bolj do izraza, pošljite članke tudi v dnevne liste. — Zato pridobivajte tovarišice, ki bodo dopisovale v liste!

Nujno je, da iščemo istočasno opore pri delu za ukinitve delnega celibata v vseh orga-

stval! Dom bi naj prevzela ena izmed naših gospodarskih zadrug, obmejna učit. društva pa bi naj organizirala samostojno zadrugo; morda se pa najde celo mecen, ki bi učiteljstvu dal na razpolago vsoto, ki je razmeroma majhna. Ali bi morda posegla po tej priliki CMD?

Ponosna zgradba »Učiteljskega planinskega doma« ob severni meji bi pričala o naši obmejni zavesti v zelo težkih časih. Ne samo z besedami, tudi z dejanji bi se naj vršile obmejne akcije!

Pojasnila daje: Šolsko upraviteljstvo Sv. Duh na Ostrem vrhu, p. Selnica ob Dravi.

Pripomba uredništva: Objavljamo pomemben predlog z željo, da bi se zanj zainteresirala predvsem naša severna obmejna društva. Tozadevna mnenja pa bo zbiralata tudi sekcijška uprava v Ljubljani.

... in ...

+ JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO je zborovalo prvič v letošnjem poslovnem letu in opravilo letni redni občni zbor v soboto, 12. novembra 1938., v Zidanem mostu. (Udeležba 58 članov, t. j. 44 %.)

Zborovanje je vodila tov. podpredsednica Marta Plavšakova, ki se je s tehtnimi besedami spominjala uvodoma 20-letnice naše svobodne domovine. Dalje je pozdravila prav toplo navzoče člane, med njimi tudi tov. nadzornika Potočnika, tov. Lebarja ter na novo pristopivše člane.

Sledilo je predavanje tov. Mahkote Milana: Referati na domačih učit. konferencah. Tehtnim, enournim izvajanjem je članstvo pazljivo sledilo, se za način konferenčnih referatov v podanem smislu navdušilo, nakar je tov. nadzornik referenta naprosil, da sestavi podroben načrt za ves srez. Na podlagi take konf. poročevalske službe, bi si ustvarili učne pripomočke modernega kova. (V debato posežejo še tov. Pavčič, Kimovec in Svarc.)

Tajniško poročilo je podal tov. Mahkota, blagajniško pa tov. Groznik, ki prejme za res vzorno vodenje blagajniških poslov — na predlog nadz. odbora — razrešnico s pohvalo. Članarina ostane ista ter je poaračun enak lansnemu.

Točno ob 10. uri so se izvršile volitve upravnega odbora, nadzorstva, odsekov in razsodišča. Vložena je bila le ena lista. Upravni odbor je po konstituiranju sledeč: predsednik Mahkota Milan, podpredsednica Plavšak Marica, tajnica Urbajs Alojzija, blagajnik Groznik Josip, člani: Kimovec Fr., Musar Fr., Jesih Adolf.

... in ...

Učiteljski planinski dom na mejo

Konkreten predlog, ki ni težko izvedljiv

O učiteljskem planinskem domu se je govorilo pred letom, ko je neko gorenjsko učiteljsko društvo stavilo sekciji predlog, da bi poleg obmorskega doma morali misliti na številne naše tovariše in tovarišice, ki so bolj potrebni počitniškega oddiha v planinah nego vročega morskega podnebja. Žal je zaradi predragih parcel zadeva bila dana — ad acta. Sedaj prihaja v konkretni obliki zopet na dan, posebno še v zvezi z obmejno akcijo našega severnega ozemlja, pri kateri je učiteljstvo v zadnjih letih vodilo.

Vedno bolj čutimo, da bo treba obmejnem krajem posvečati čim več pažnje tudi v dejanjih, ne samo v besedah! Ne zadostujejo samo resolucije, treba je pokazati tudi zanimanje in razumevanje za naše mejno ljudstvo: proučevanje gospodarskih in socialnih prilik nam je zelo važno, zlasti če dognanja pridejo v javnost in k merodajnim činiteljem, ki bi lahko marsikaj izboljšali! Tudi sedanja nabalna akcija odseka učiteljic za pomoč otrokom je vse hvale vredna, saj bo končni efekt takšen, da učiteljstva ne bo smelo biti sram. Še mnogo več povezanosti z obmejnem ozemljem bi pokazali, če bi se meji dejansko približali, n. pr. o počitnicah, na izletih itd. Na licu mesta bi spoznali križe in težave ljudi in krajev. Lasten dom v obmejnih planinah bi učiteljstvo še mnogo bolj približalo ljudstvu ob najbolj eksponiranih postojankah.

Visokošolke iz Ljubljane so se letos v počitnicah posvetile mejašem s tem, da so bivalne nekaj tednov na Kapli nad Marenbergom — blizu državne meje. Tu so še primitivni, revni ljudje, kakršne opisuje tov. J. Juranič v svoji knjigi »Iz šole za narod« (Remšnik). Del brezposelnih učiteljskih abiturientov je bival istotako med obmejnimi ljudmi v Kotljah na Koroškem. Obe akciji sta mnogo pripomogli k pravilnemu gledanju obmejnih problemov na strani udeleženk, na drugi strani pa so domačini spoznali dekleta iz »zaledja«, o katerem imajo še na stotine predsodkov. Vsekakor koristnejšega oddiha si agnila dekleta ne bi mogla najti nikjer drugod. Kajti res je, da je obmejni Kozjak nad Dravo zapuščen po krivici!

Zlasti Maribor je sokriv, da se ni za te kraje kaj več storilo že v prejšnjih desetletjih. Učiteljstvo je rotilo in prosilo, vendar so bili vse le — klici vpijočega v puščavi... Pač pa je Pohorje zelo napredovalo!

Šele sedaj so s cestnimi deli tako daleč, da bo iz Dravske doline vendar vodila kmalu avtomobilska cesta tudi na Kozjak (Kapla in Sv. Duh na Ostrem vrhu) mimo Sv. Ožbalta ob Dravi, kjer se je po 20-letni borbi v pre-

... in ...

Nato sta sledil poročili o banovinski in glavni skupščini, kateri sta podala tov. Pavčič in tov. Mahkota. Obe poročili sta želi dovolj priznanja med navzočimi.

Sklepi: 1. Čim več članov SSM! (Musar) 2. 100 din votiramo za popravilo spominske plošče neimenovanega pok. tovariša. (Hofbauer.)

3. Vsaka šola naj ima stenski zemljevid sreza Laško, ki ga izda Učiteljska tiskarna. (Mahkota.)

4. Odsek za šolska vprašanja organizira pod vodstvom tov. Prešerna dve ekskurziji (po 24 udeležencev) v poizkusno šolo v Bežigrad.

Triurno uspelo zborovanje je zaključeno z željo, čim večja udeležba na prihodnjem zboru v Trbovljah je nujno potreben!

Milan Mahkota, preds. Urbajs Alojz., taj.

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasni« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovozni se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

—nik

teklem tednu otvorilo železniško postajališče (med Sv. Lovrencem in Breznom).

V Mariboru je običajno, da si društva svoje domove stavijo na Pohorju. Tam imajo svoj dom Sokoli, poštarji, športniki in planinci. Na Kozjaku, ki po svoji lepoti prav nič ne zaostaja za Pohorjem, je samo eno SPD zavetišče pri Sv. Pankraciju nad Remšnikom. Na žalost je ozemlje prepuščeno le finančni kontroli in graničarjem, ki vrlo čuvajo mejo. Planinci so vabljeni, zlasti pa letoviščarji in zimski športniki. (Gl. glasilo tujskoprometne zveze v Mariboru »Jugosi, biseri«, št. 3/4, november 1938.: »V Zdravje na obmejni Kozjak« str. 53., kjer prof. dr. Mišič primerja lepote obmorskega kaštelanskega Kozjaka z našim obmejnim Kozjakom. Slična veličastna priroda, zlasti na eni najlepših obmejnih točk Sv. Duh na Ostrem vrhu, 907 m visoko nad Falo.)

Sv. Duh je ena najbolj znanih romarskih in turistovskih postojank na meji, prav za prav tik meje, kajti državna meja je l. 1919. razpolovila vas tako, da je ostala novejša CMD šola v Nemčiji, stara trirazrednica pa v Jugoslaviji. Od Sv. Duha je krasen razgled v lučansko — še slovensko — ravnino, dalje do Semmeringja, do Blatnega jezera in preko Slovenskih goric tja do Prekmurja. Na jugu je temno Pohorje, na zapadu pa Karavanke in Kamniške planine ter hrbet Kozjaka proti Marenbergu, preko Golice in Obirja. Kraj je obdan s smrekami in borovci.

Vas je bila znana že pred vojno kot »windische Festung« in je kot taka odbijala vse napade iz sosesčine. Rajni šol. uprav. Majcen, tov. Vranc in Križnič so utrjevali tukaj dolga leta severno mejo, da je vztrajala...

In baš v tej lepi vasi se ponuja prilika za »Planinski dom« za učiteljstvo.

V vasi je napredaj gostilna, ki leži na najlepši točki na vrhu s celotnim posestvom 7 oralov (največ gozda) za 55.000 dinarjev. Razmeroma izredno nizka vsota, zlasti ker bi bilo treba gotovine le 30.000 din. Postojanka bi se lahko takoj zasedla, ker je letos prazna. Za investicije ne bi trebalo mnogo, ker je v gozdu dovolj lesa, ki bi služil takoj kot gradbeni material za povečanje objekta. Tudi šola je nekaj korakov oddaljena in bi v počitnicah služila lahko za bivališča planinskega zraka željnim letoviščarjem. Dohod ni težaven, saj je od Drave le pol ure hoda. Postaja: Fala ali Sv. Lovrenc na Pohorju.

Ker je Sv. Duh na Ostrem vrhu središče vzhodnega Kozjaka in kot tak dominira nad ostalimi predeli, bi bil za spoznavanje obmejnih ljudi za učiteljstvo kaj primeren. Ne

Nekak larpurlartizem v pedagogiki, ki se je bohotno razvijal dolga desetletja in obravnaval otroka kot izoliran študijski predmet in kot posodo, »katere vsebino natrpiti z učenostjo, bodi šolniku vzora«, ta pojav je vsaj do neke mere že premagal. Otrokov milje, splošni življenjski pogoji, dednost, politične razmere, kulturni nivo naroda, vse to se v polni meri odraža na otroku, ti pogoji zarišejo v mladem subjektu one karakteristične neizbrisne črte, iz katerih odseva otrokova individualnost.

Učiteljski pokret se je sistematično lotil raziskavanja najosnovnejših življenjskih pogojev slovenskega šolarja. Preko poslednjih par števil »Prosvete« ne more iti nikdo, komur je pri sreju naš otrok in naša šola.

Da pa se raziskovalno delo razširi na čim večji krog delavcev, je potrebno, da sodeluje pri anketi o obleki čim večje število tovarišev iz najrazličnejših kotov banovine. Tako bomo dobili pester mozaik oblačilnih razmer našega šolarja, mnogo dragocenih kamenčkov za zgradbo pri spoznavanju zunanje in notranje podobe naše mladine. Pred durmi so razne božičnice. Anketa o obleki naj pravočasno razgali dejanski stan, in odločitev — komu in kaj — podariti, ne bo tako težko.

Te dni smo razposlali vsem šolam nove pole o obleki šolarjev. Vsak razrednik si naj napravi seznam vseh učencev za svoj razred na osnovi poslanega obrazca, ugotovi pokle staršev, nato pa primerno in diskretno izpraša vsakega učenca, kakšne komade oblačila premore. Dobljene podatke ločite nato po kategorijah, nakar eden od tovarišev na šoli izdela zbirni obrazec na osnovi zbranega materiala. Poslanj obrazec smatrate za zbirni. Izpolnjeno polo vrnite zasneljivo in najkasneje do 5. dec. 1938. na naslov: Hudaes Oskar, učitelj, Smartno ob Paki.

Nekateri tovariši so prejeli ankete pole I. izdaje in jih že izpolnili. V redu in zahvaljeni! — Novi pa naj izvolijo upoštevati sledeče pripombe k tej anketni poli.

V rubriki I.: Kmetje z nad 50 ha zemlje vpišite v kategorijo »Veliki kmetje« v oklepaju ali z rdečilom.

V kat. »Malih kmetov« vpišite preužitkarje, vseh kategorij kmetov v oklepaj ali z rdečilom.

K poljskim delavcem prištevamo vse kočarje, najemnike, dninarje, brezposelne kmečke delavce, hlapce, služkinje — vse, ki se ne morejo preživeti od zemljiškega donosa, a spadajo h kmečkemu stanu.

K industrijskim delavcem štejemo kvalificirane in nekvalificirane delavce, industrijske upokojence, vdove, brezposelne in nezakonske delavske matere.

Splošne vesti

— PISANE LUTKE in TINKIN ZAJCEK. Izšli sta dve izvorni slovenski slikanici z besedilom znanega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča. »Pisane lutke« z večbarvnimi ilustracijami Ksenije Prunkove in »Tinkin zajček« ilustriran po Francetu Miheliču. Ti dve mladinski slikanici prekašata po svoji vsebini, ilustracijah in opremi vse dosedanje. Zaradi tega še posebej opozarjamo na naročilnico, priloženo današnji številki »Učiteljskega tovariša«.

— Vodnikove knjige so izšle. Kakor nam sporočajo iz pisarne Vodnikovih družbe, bodo letošnje zeteve te naše priljubljene in lepo razširjajoče se knjizevne matice prihodnji teden pričeli oddajati članom in razpošiljati poverjenikom v vsa mesta, trge in vasi naše domovine. In to po točnem načrtu. — Najprej dobe

K obrtnikom štejemo one, ki samostojno izvršujejo svojo obrt. Sem prištevamo tudi trgovce in gostilničarje. Ako imajo kaj zemlje, jih uvrstite v ono kategorijo, ki jih dejansko redi.

Med privatne nameščence vpišemo državne, samoupravne in privatne uradnike, zvaniki in sluge; dalje obrtne in trgovske pomočnike.

Med ostale poklice štejemo razne samostojne inteligenčne poklice, n. pr. uradniki, inženirji, advokati, industrijci itd. in končno vse, ki jih v prejšnje kategorije nismo mogli uvrstiti.

V rubriki 2. a: je vpisati število anketiranih učencev, ločeno po spolu, ki spadajo v ono kategorijo.

2. b: Pomeni število komadov poedinega oblačila. V vrsto 4. vnesite tudi one primere z nad štirimi komadi.

Rubrika 3. do incl. 16.: Vpišite takole: v vrsto: 1 plašč 13 (učencev), slično tudi za vse ostale vrste oblačil. Za delovno obleko veljajo pri dečkih hlače in suknjici. V rubrikah 4. in 5. je to itak ločeno, v rubriki 21. a in b nas pa zanima le stanje oblačila in ne število kosov. Telovniki niso neobhodno potreben komad obleke, zato jih ne upoštevamo. K plašču prištevamo tudi kratke moške in ženske jopiče, ki se oblačijo preko obleke, pekerine in dežne plašče. Volnene rute, plete in velike šale prištevajte k puloverjem.

Rubrika 17.: Tu sem štejemo usnjene nizke čevlje, visoke čevlje in gozjerice.

Rubrika 18. a: Vpišemo primere, ko ima učenec gumasto obutev poleg usnjene.

Rubrika 18. b: Primeri, ko ima samo gumasto obutev. V obeh primerih se vpisuje številčno samo gumasta obutev.

Rubrike 19. do 20. a in b: Isti postopek se ponovi v rubr. 18.

Rubrika 21. a: Vpisati je še dobro ohranjeno, tudi zrakrpano obleko, v b pa raztrgano, zelo ponošeno obleko.

Rubrika 22.: Za nočno perilo lahko služi že odložena dnevna srajca, pri deklicah tudi lahka obleka. Samo učenci, ki gredo spat v svoji dnevni obleki, oz. perilu, se smatrajo, da nimajo nočnega perila.

Anketa je važna za določitev življenjskega standarda naše šolske dece, zato pričakujemo, da bo vsaj večina šol odgovorila nanjo točno, vestno in o pravem času. Opišite tudi v posebnem poročilu razne posebnosti v naši kakovosti blaga, izvor blaga in druge take važne zanimivosti. Zavedajte se, da le živa beseda da statističnemu ogrožju meso in kri — torej življenje iz življenja.